

IDŐ ÉS IDŐK AZ ÚJSZÖVETSÉGBEN

Biblikus Szabadegyetem – 2024/II

drs. Jasper-Makay Emese - EHE

2024. március 19.

HANS MEMLING: *UTOLSÓ ÍTÉLET*, 15. SZ. TRIPTICHON

A KERESZTÉNY HIT ESZKATOLOGIKUS GYÖKEREI

ÓSZÖVETSÉGI VÁRADALMAK

Bűn – bűnbeesés – szabadítás, megváltás, helyreállítás ígérete → SZÖVETSÉGGKÖTÉSEK

- **Ádám** Gen 3,15 – Protoevangélium: a szabadítás és győzelem ígérete

→ KERETBE HELYEZETT BIBLIAI NARRATÍVA

„Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony között, a te utódod és az ő utódja között: ő a fejedet tapossa, te pedig a sarkát mardosod.” [Jel 12,4-5.13-14](#) → pl. Jelenések 12.: a kígyó (sárkány) és az asszony harca

- **Noé** Gen 8,21-9,17: az ítélet elhalasztásának ígérete, a teremtés fenntartásának ígérete

→ BÚZA ÉS KONKOLY EGYÜTT

„Nem átkozom meg többé a földet az ember miatt, bár gonosz az ember szívének szándéka ifjúságától fogva [...] nem irtok ki többé minden élő, [...] 22 Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka.” Gen 8,21-22

ÓSZÖVETSÉGI VÁRADALMAK

- **Ábrahám** Gen 15, 17, 22: az ígéret minden népre vonatkozik

→ POGÁNY MISSZIÓ LEGITIMITÁSA

Gen 17,3 (Á. neve): „ Sok nép atyja leszel!”

*„és a te utódod által nyer áldást a föld minden népe, mert hallgattál szavamra” Gen 22,18 –
pogány népek*

Róm 4,17 *„az ígéret Ábrahám minden utóda számára: nemcsak a törvényből valóknak, hanem az
Ábrahám hitét követőknek is.”*

Gal 3,8 *„Mivel pedig előre látta az Írás, hogy Isten a népeket hit által igazítja meg, előre
hirdette ezt az evangéliumot Ábrahámnak: „Általad nyer áldást a föld minden népe.”*

ÓSZÖVETSÉGI VÁRADALMAK

- **Mózes** Deut 4,27-31: (SZIT) az utolsó napok horizontja:

„Az Úr szétszór titeket a népek közé, és **csak kevesen maradnak meg...** majd újra keresed az Urat, a te Istenedet, és meg is találod, ha szíved s lelked mélyéből vágyódsz utána. ³⁰Szorongatásodban, **amikor beteljesednek e szavak, az utolsó napon, akkor majd megtérsz az Úrhoz, a te Istenedhez és hallgatsz szavára.** ³¹Mert az Úr, a te Istened könyörületes Isten, nem hagy el és nem pusztít el, nem feledkezik meg a szövetségről, amelyet atyáiddal esküvel kötött.”

,**bayahariyt hayyamim'** - egyszerű utalás a jövőben később bekövetkező időre. DE itt: jövőre vonatkozó váradalom: egy olyan korszak váradalmi, amiben beteljesednek Isten ígéretei és áldásai, és végbemegy az ítélet

LXX: ἐπ' ἐσχάτῳ τῶν ἡμέρων → az utolsó napok → eszkaton, a végső korszak az idők végén

ÓSZÖVETSÉGI VÁRADALMAK

-**Dávid** 2Sám 7, Zsolt 89; 132: a dávidi/királyi vérvonal, a messiás eljövételének ígérete, és az eszményi királyság ígérete

[Zsolt 89,4-5](#); [132,11](#); [Ézs 9,6](#); [Lk 1,32-33](#); [Jn 7,42](#); [ApCsel 2,30](#)

„Ha majd letelik az időd, és pihenni térsz őseidhez, fölemelem majd utódodat, aki a te véredből származik, és szilárdná teszem az ő királyságát.” 2Sám 7, 12

„Szövetséget kötöttem választottammal, megesküdtem szolgámnak, Dávidnak: Örökre fenntartom utódaidat, nemzedékről nemzedékre építem trónodat!” Zsolt 89,4-5

AZ UTOLSÓ NAPOK - ESZKATON

Forgatókönyv: Dávid: **Ígéret földje** – Salamoni: kiteljesedés – Roboám: bukás → az ország kettészakadása i.e.930) – ítélet: szétszórás, száműzetés (i.e. 722 asszírok/Izrael és i.e. 586. babilóniaiak/Júda) ☹☹☹ → **Próféták vigasztalása:** - **ÁTOK** a szövetség megszegése miatt van - emlékeztetés: Mózesi ígéret: **HELYREÁLLÍTÁS (Deut 4,17-21)** - **Ígéret földje ismét MIKOR???? Feltétel: a megtérés/bűnbánat után...**

,bayahariyt hayyamim’ - LXX: ἐπ’ ἐσχάτω τῶν ἡμῶν → az utolsó napok → eszkaton, a végső korszak az idők végén

→ Deut 4,17-21 „Az Úr szétszór titeket a népek közé, és csak kevesen maradnak meg... majd újra keresed az Urat, a te Istenedet, és meg is találsz, ha szíved s lelked mélyéből vágyódsz utána. ³⁰Szorogatásodban, **amikor beteljesednek e szavak, az utolsó napon**, akkor majd megtérsz az Úrhoz, a te Istenedhez és hallgatsz szavára. ³¹Mert az Úr, a **te Istened könyörületes Isten**, nem hagy el és nem pusztít el, **nem feledkezik meg a szövetségről**, amelyet atyáiddal esküvel kötött.”

→ Hós 3,5 „Hosszú ideig élnek majd Izráel fiai is király és vezér nélkül, áldozat és szent oszlop nélkül, éfód és házibálvány nélkül. 2Krón 15,3 Azután megtérnek Izráel fiai, keresni fogják Istenüket, az Urat és királyukat, Dávidot: remegve fordulnak az Úrhoz, az ő jóságához **az utolsó napokban**.” Jer 30,9; Ez 34,23-24; Hós 5,15 **MEGBÁNÁS/MEGTÉRÉS**

→ Mik 4,1 **”Az utolsó napokban** az Úr házának hegye szilárdan fog állni a többi hegy fölött, és kimagaslik majd a halmok közül. Özönlenek hozzá a népek.” → Jel 21,10 Ézs 19,23-25; Jer 3,17; Zak 14,10; Jel 21,10 → Jel 21,10

→ Ézs 2,2-4: „Az **utolsó napokban** szilárdan fog állni az Úr házának hegye a többi hegy fölött, és kimagaslik majd a halmok közül. **Özönlik majd hozzá** valamennyi nép. Ézs 19,23-25; Jer 3,17; Mik 4,1-4; Zak 14,10; Jel 21,10 [...] **4 Igazságot szolgáltat** a nemzetek között, **ítéletet** hoz minden nép ügyében. [...] **nép a népre kardot nem emel**, hadakozást többé nem tanul.” Zsolt 46,10; Ézs 9,3-6; 11,1-9 tanul **ÍTÉLET + VILÁGBÉKE**

→ Dán 2,44: „**Ezeknek a királyoknak az idejében** támaszt majd a menny Istene egy **királyságot, amely nem semmisül meg soha**, és a királyi uralom más népre nem száll át. Összetöri mindezeket a királyságokat, és véget vet nekik, maga pedig **fennmarad mindörökké**. Ézs 9,6; Dán 6,27; 7,14,27; Lk 1,33 **45** Ezért láttad, hogy a hegyről egy kő zuhant le anélkül, hogy valaki hozzányúlt volna, és összetörte a vasat, a rezet, a cserepet, az ezüstöt és az aranyat.” **ESZMÉNYI KIRÁLYSÁG - ÚJ KORSZAK KEZDETE**

→ **MESSIÁS URALMA →...**

A MESSIÁS URALMA →...

→ Ézs 9,1-25-6: „1 A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát, a homály földjén lakókra világosság ragyog. Ézs 58,8; 60,1-2; Mt 4,15-16; Lk 1,79; 2Kor 4,6; 1Pt 2,9 2 Te megszorítod a népet, nagy örömet szerzel neki. [...] Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme! 2Sám 7,12-13; 2Kir 19,31; Zsolt 72,1-17; 132,11; Ézs 1,27; 11,1-5; 37,32; Jer 23,5-6; Dán 7,14; Mik 4,3.7; 5,1; Lk 1,32-33; 2,10-11; Jn 12,34; ApCsel 2,30 6 Uralma növekedésének és a békének nem lesz vége Dávid trónján és országában, mert megerősíti és megszilárdítja törvénnyel és igazsággal mostantól fogva mindörökké.” ÚJ ÉG ÉS ÚJ FÖLD = ÚJ TEREMTÉS

→ „Mert én új eget és új földet teremtek, a régire nem is emlékeznek, senkinek sem jut eszébe.”

Ézs 41,18; 51,16; 66,22; 2Pt 3,13; Jel 21,1

→ 2Pt 3,13: „De az ő ígérete szerint új eget és új földet várunk, amelyben igazság lakik.”

Ézs 65,17; 66,22; Jel 21,1

→ Jel 21,1: „És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé.” Ézs 65,17; 66,22; 2Pt 3,1

KORSZAKOK: Ez a gonosz világ ← → Boldog, eljövendő világ, örök élet

- Zsidó eszkatológia: világtörténelem: két fő korszak

- a jelen korszak/világ: *'olam hazeh'* : *bűn, szétszórás, szenvedés, halál stb.*

- az eljövendő kor/világ: *'olam haba'* : *megbocsátás, helyreállítás, igazság, jogosság, béke, örök élet, eszkaton – Isten királysága / a mennyek országa*

- a kettő között *átmenet* [?] ... de biztosan lesz egy hatalmas katasztrófa/háború

→ **politikai messiás váradalma**: A Messiás/Krisztus angyalok és hűséges alattvalók seregével legyező Izrael ellenségeit. Dávid trónjának örököséként megalapítja Izrael királyságát. Ezáltal beteljesednek az ÓSZ-i ígéretek, és Isten népe békében fog élni örökké, elkezdődik az új korszak.

→ **i.sz. 1. sz.-ban felfokozott messiás-várás volt.**

← már 700 éve tartó szétszórás, száműzetés: asszírok, babilóniak, médek, perzsák, görögök, rómaiak ☹️☹️☹️

← Dániel próféciai a világbirodalmakat jelképező vadállatok bukásáról (Dán 7)

Ez a gonosz világ ← → Boldog eljövendő világ, örök élet – ÚSZ-ben is:

Jézus: Mk 10,29-30: „Jézus így válaszolt: „Bizony mondom nektek, mindenki, aki értem és az evangéliumért elhagyja otthonát, testvéreit, anyját, apját, gyermekeit vagy földjét, ³⁰százannyit kap, **most ezen a világon** otthont, testvért, anyát, gyermeket és földet – bár üldözések közepette –, **az eljövendő világban pedig örök életet.**”

Mt 12,32: „Aki az Emberfia ellen szól valamit, annak megbocsáttatik, de aki a Szentlélek ellen szól, annak nem bocsáttatik meg **sem ebben a világban, sem az eljövendőben.**”

Pál: 1Tim 6,17-19 „Azoknak pedig, akik e világban gazdagok, parancsold meg, hogy ne legyenek gőgösek, és ne a bizonytalan gazdagságban reménykedjenek, hanem Istenben, aki megélhetésünkre mindent bőségesen megad nekünk. 18 A gazdagok tegyenek jót, legyenek gazdagok a jó cselekedetekben, adakozzanak szívesen, javaikat osszák meg másokkal, 19 **gyűjtsenek maguknak jó alapot a jövőre, hogy elnyerjék az igazi életet.**”

Ld. Még 1Kor 2,6-8; 2Kor 4,4;

Ef 1,21-22: „Feltámasztotta őt a halálból, és jobbjára ültette a mennyekben, Zsolt 110,1 21 feljebb minden méltóságnál és hatalmasságnál, minden erőnél és uralomnál, sőt minden névnel is, amelyet segítségül hívnak, **nemcsak ebben a világban, hanem az eljövendőben is.** 22 Mindent az ő lába alá vetett, és őt tette mindenek felett az egyház fejévé. Zsolt 8,7; Kol 1,18 23 Ez az ő teste, és teljessége annak, aki teljessé tesz mindent mindenekben.”

PROBLÉMA: BIZONYTALANSÁG... JÉZUS????

Jézus nem teljesített be minden várakozást... → FESZÜLTÉG

1. Jézus követői hitték, hogy a Messiás véget vet a jelen korszaknak és bevezeti az új kort.
2. Bizonyosak voltak benne, hogy Jézus az ÓSZ-ben megígért Messiás.
3. Jézus nem teljesen úgy cselekedett, ahogy várták, és nem történt korszakváltás.

BIZONYTALANSÁG, A TANÍTVÁNYOK NEHEZEN ÉRTIK MEG

← ApCsel 1,4-6: Amikor együtt volt velük, megparancsolta nekik: Ne távozzatok el Jeruzsálemből, hanem várjátok meg az Atya ígéretét, amelyről hallottátok tőlem, 5 hogy János vízzel keresztelt, **ti pedig nemsokára Szentlélekkel kereszteltettek meg.** [Lk 24,50-53](#) 6 Amikor együtt voltak, megkérdezték tőle: Uram, nem ebben az időben állítod helyre Izráel országát?

Mit vártak a tanítványok?

ÓSZ: Isten országának/királyságának helyreállításának jele a Lélek kiáradása

Ez 39,23-29: „²³A népek is megtudják: Izrael házának a vétke miatt kellett száműzetésbe mennie, [...] Most jóra fordítom Jákob sorsát, megkönyörülök Izrael egész házán, [...] most összegyűjtöm őket hazájukba, [...] ²⁹Nem rejtem el többé előlük arcomat, mert **kiárasztom lelkemet Izrael házára** – mondja az Úr, az Isten.”

Jóel 2,28-3,2: “Azután **kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok** prófétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak. 4Móz 11,29; Ézs 44,3; Ez 39,29; Tit 3,6; ApCsel 2,17-21 **2 Még a szolgákra és szolgálólányokra is kitöltöm lelkemet abban az időben.** **3 Csodás jeleket mutatok az égen és a földön: vért, tüzet és füstoszlopokat.** Lk 21,25 **4 A nap elsötétül, a hold vérvörössé válik, mielőtt eljön az Úr nagy és félelmetes napja.** Mal 3,23; Mt 24,29; Jóel 2,10-11 **5 De megmenekül mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, mert a Sion hegyén és Jeruzsálemben lesz a menedék, ahogyan megmondta az Úr, és azok menekülnek meg, akiket elhív az Úr.** Abd 17; ApCsel 2,39; Róm 10,13

MIT MOND JÉZUS ??

Jézus válasza:

ApCsel 1,7: "Így válaszolt nekik: **Nem a ti dolgotok, hogy olyan időkről és alkalmakról tudjatok, amelyeket az Atya a maga hatalmába helyezett.** 5Móz 29,28 8 Ellenben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és **tanúim lesztek** Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt a föld végső határáig. Ézs 43,10

Mt 24,36 || Mk 13,32: **Azt a napot pedig és azt az órát senki nem tudja, sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül.**

Mt 24 || Mk 13: Nagy eszkatológiai beszéd

- **Jézus jövendölése a templomról** 1 Amikor Jézus kijött a templomból, és tovább akart menni, odaléptek hozzá a tanítványai, hogy megmutassák neki a templom épületeit. 2 Ő azonban így szólt hozzájuk: Látjátok mindezt? Bizony mondom nektek, nem marad itt kő kövön, amit le ne rombolnának.
- **A nagy megpróbáltatás ideje** 3 Amikor Jézus az Olajfák hegyén ült, odamentek hozzá tanítványai külön, és ezt kérdezték: **Mondd meg nekünk, mikor lesz ez, és mi lesz a jele a te eljövetelednek és a világ végének?** 4 Jézus így válaszolt nekik: **Vigyázzatok, nehogy valaki megtévesszen titeket!** ^{2Thessz 2,3} 5 Mert sokan jönnek majd az én nevemben, és ezt mondják: Én vagyok a Krisztus! – és sokakat megtévesztenek. 6 **Fogtok hallani háborúkról**, és hallotok háborús híreket. Vigyázzatok, ne rémüljete meg, mert ennek meg kell lennie, **de ez még nem a vég.** 7 Mert nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad, **éhínségek és földrengések** lesznek mindenfelé. 8 De mindez a **vajúdás kínjainak kezdete.** 9 Akkor átadnak titeket kínvallatásra, megölnék benneteket, és **gyűlöl titeket minden nép az én nevemért.** 10 Akkor sokan eltántorodnak, elárulják és meggyűlölnek egymást. 11 Sok hamis próféta támad, és sokakat megtévesztenek. 12 Mivel pedig megsokasodik a gonoszság, sokakban meghidegül a szeretet. ^{2Thessz 2,10; 2Tím 3,1-} 13 De aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog. 14 **Isten országának ezt az evangéliumát pedig hirdetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek; és akkor jön el a vég.** 15 **Amikor tehát meglátjátok, hogy „a pusztító utálatosság” ott áll a szent helyen** – erről beszélt Dániel próféta, aki olvassa, értse meg! –, ^{Dán 9,27; 11,31; 12,11} 16 akkor azok, akik Júdeában lesznek, meneküljenek a hegyekre, 17 aki a ház tetején lesz, ne szálljon le, hogy kihozzon valamit, 18 és aki a mezőn lesz, ne térjen vissza, hogy elhozza felsőruháját. 19 **Jaj a terhes és a szoptató anyáknak azokban a napokban!** 20 Imádkozzatok, hogy ne kelljen sem télen, sem szombaton menekülnötök. 21 Mert olyan nagy nyomorúság lesz akkor, amilyen nem volt a világ kezdete óta mostanáig, és nem is lesz soha. ^{Dán 12,1} 22 Ha nem rövidíttetnének meg azok a napok, nem menekülne meg egyetlen halandó sem, de **a választottakért megrövidíttetnek azok a napok.**
- **Az Emberfia eljövetele** 23 Akkor, ha valaki ezt mondja nektek: Íme, itt a Krisztus vagy amott – ne higgyétek el! 24 Mert hamis krisztusok és hamis próféták támadnak majd, nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy így megtévesszék, ha lehet, a választottakat is. ^{2Thessz 2,9} 25 Íme, előre megmondtam nektek. 26 Ha tehát azt mondják nektek: Íme, a pusztában van – ne menjetek ki! Íme, a belső szobákban van – ne higgyétek el! 27 Mert ahogyan a villámlás keletről támad, és ellátszik nyugatig, úgy lesz az Emberfiának az eljövetele is. 28 Ahol a tetem, oda gyűlnek a saskeselyűk. ^{Jób 39,30} 29 **Közvetlenül ama napok nyomorúsága után** pedig a nap elsötétedik, a hold nem fénylik, a csillagok lehullanak az égről, és az egek tartóoszlopai megrendülnek. ^{Ézs 13,10; 34,4; Jel 6,12-17} 30 **És akkor feltűnik az Emberfiának jele az égen, akkor jajgat a föld minden nemzetsége, és meglátják az Emberfiát eljönni az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel.** ^{Dán 7,13-14; Jel 1,7} 31 **És ő elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és összegyűjtik az ő választottait a négy égtáj felől**, az ég egyik sarkától a másik sarkáig. ^{1Thessz 4,16; Ézs 27,13; Zak 2,10} 32 Tanuljatok a fügefafa példájából: amikor már zsendül az ága, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár. 33 Így ti is, amikor látjátok mindezt, tudjátok, hogy közel van ő, az ajtó előtt! 34 Bizony mondom nektek, hogy **nem múlik el ez a nemzedék addig, amíg mindez meg nem történik.** 35 Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el. 36 **Azt a napot pedig és azt az órát senki nem tudja, sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül.** ^{1Thessz 5,1-2} 37 Mert ahogyan Nőé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia eljövetele is. 38 Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába, 39 és semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is. 40 **Akkor ketten lesznek a mezőn, az egyik felvételik, a másik otthagyatik,** 41 két asszony örül a kézimalommal, az egyik felvételik, a másik otthagyatik. 42 Vigyázzatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti Uratok! 43 Gondoljatok arra, ha tudná a ház ura, hogy mikor jön el éjjel a tolvaj, akkor virrasztana, és nem hagyná, hogy betörjenek a házába. ^{2Pt 3,10; Jel 3,3} 44 **Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok!** ^{Jel 16,15}

MIKOR LESZ EZ?
– KÉRDEZZÜK MI IS...

MA IS PROBLÉMA: BIZONYTALANSÁG...

Jézus nem mondott igazat ???

Jézus mégsem az volt, akinek gondoltuk???

Mit higgyünk?

Jézus végső soron bizonytalanságban hagyja a tanítványokat/ minket efelől.

De vannak, akik megpróbálják összerakni a képet.... 😊 →

NÉZŐPONTOK - VÁLASZKÍSÉRLETEK

1. A kereszténység „egy vicc”

- a Szentírás téved → nem lehet komolyan venni.
- Jézus és a tanítványok is tévedtek.

2. Ne foglalkozunk a problémával

- „Vakon” bízni benne, hogy a végén majd minden kitisztul, elrendeződik, stb.

→ Ezzel nem is kell foglalkozni.

3. A próféciák hamisak voltak

- Albert Schweitzer, Barth Ehrman: Jézus csak egy apokaliptikus tanító volt, aki a világvégéről tett kijelentéseket, de nem jött be, de ő azt hitte...

|| mai próféta guruk

- Jézus csak egy ember volt, aki tévedett, meghalt.

4. A i.sz. 70. nézet

- N.T.Wright
- Jézus ítéletről szóló prófétálása valóra vált → Jeruzsálem pusztulása
- De ez nem a parúzia.
- A jövőről tett kijelentések egy részét megmagyarázza, más részét nem.

5. Klasszikus diszpenzacionalista nézet

- Isten különböző korszakokban másképpen működik;
múlt: szövetség kora   jelen: az egyház korszaka (~ Izrael megtérésére lehetőség)   jövő: az eljövendő királyság kora
- más ígéreték és más cél Izraelnek/az egyháznak

6. Feltételhez kötött prófécia nézete

- Az 1 században közelre várták, de az emberek nem tartottak bűnbánatot → késik a parúzia: lehetőség a megtérésre

MIKOR LESZ EZ? – KÉRDEZZÜK MI IS...

- **Gáncs Aladár**
- ...Sokan azt gondolják, hogy az eszkatológia azon áll vagy esik, mennyire tudom tisztázni az apokaliptika drámáját. Ez a testies keresztyénség hangja. [...] mi nem így gondolkodunk. Az eszkatológia és apokaliptika nagyon komoly dolgok, döntő jelentőségűek, ha a drámába annyi betekintésünk sem lenne, amennyi lehet. Az apokalipszis drámáját kétféleképpen szokták tárgyalni. Vagy időleges sorrendben, vagy pedig a következő négy nagyszabású kép köré csoportosítva:
  1. **Krisztus visszajövele,**
  2. **Az ezeréves birodalom,**
  3. **A világítélet és következményei,**
  4. **az új ég és új föld.**Mindenik körül tömérdek probléma van, s a megoldásoknak rendkívül sok variációja.

NÉZŐPONTOK - VÁLASZKÍSÉRLETEK

Az ezeréves uralom: Krisztus uralma a végidőkben

Jel 20, 2-7: „2 Megragadta a sárkányt, az ősi kígyót, aki az ördög és a Sátán, és megkötözte ezer esztendőre, 1Móz 3,1 3 levetette az alvilágba, bezárta, és pecsétet tett rá, hogy meg ne tévessze többé a népeket, amíg el nem telik az ezer esztendő: azután el kell oldoztatnia majd egy kis időre. 4 És láttam trónokat: ezekre ültek azok, akik ítélő hatalmat kaptak. És azoknak a lelkeit is, akiknek fejüket vették a Jézusról való bizonyágtételért és az Isten igéjéért, akik nem imádták a fenevadat, sem az ő képmását, és nem vették fel az ő bélyegét homlokukra és kezükre: ezek életre keltek, és uralkodtak a Krisztussal ezer esztendeig. Dán 7,9.22 5 A többi halott nem kelt életre, míg el nem telt az ezer esztendő. Ez az első feltámadás. 6 Boldog és szent az, akinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak, hanem az Isten és a Krisztus papjai lesznek, és vele fognak uralkodni ezer esztendeig. 7 Amikor pedig eltelik az ezer esztendő, a Sátán elbocsáttatik börtönéből ...”

A. Történelmi premillennializmus

- **Premillennializmus** - az a meggyőződés, hogy Jézus még az ezeréves uralom kezdete előtt visszatér.
- **Történelmi** - ezt a nézetet az egyháztörténelem során mindvégig vallották.

Alapvető nézetek (*variációk):

*A történelmi premillennialisták véleménye eltér abban, hogy az ezeréves uralom szó szerint ezer év lesz-e, vagy egy hosszú, meghatározatlan időtartam. / *Néhány történelmi premillennialista úgy véli, hogy az elragadtatás a feltámadt hívőkre is kiterjed. Mások azt állítják, hogy a hívők feltámadására csak az utolsó ítéletkor, az ezeréves uralkodás végén kerül sor.

- Az egyház közvetlenül Jézus visszatérése előtt fog átmenni a nagy nyomorúságon.
- Amikor Jézus megérkezik, összegyűjti az összes élő hívőt (ELRAGADTATÁS), majd együtt térnek vissza Jézussal az ő győzelmi seregének részeként.
- Jézus megkötözi Sátánt, és megkezdzi földi uralmát.
- Krisztus uralkodása földön valósul meg.
- Az ezeréves uralom alatt a hívők és a hitetlenek egyaránt élvezni fogják a földi áldásokat, a békét és a jólétet. De még mindig lesz bűn, romlás és halál.- A bűnösök még mindig keresni fogják a megváltást (Ézsaiás 11:10, 11).
- A meghalt hitetlenek nem támadnak fel a millennium végéig, de az élők még a földön lesznek.
- A Sátán lázadására az ezeréves időszak végén kerül sor, majd a korábban fel nem támadottak feltámadása következik.
- Eljön a végső ítélet, és Isten örökkévaló uralma az új ég és az új föld felett teljes mértékben megvalósul.

B. Diszpenzacionalista premillennializmus

Diszpenzacionalizmus –Isten különböző módon működik a különböző **korszakokban** vagy "diszpenzációkban".

Alapvető nézetek:

- Jézus az ezeréves uralom előtt tér vissza.
- A hívők feltámadnak, mielőtt az ezeréves időszak elkezdődik.
- Jézus fizikailag fog uralkodni a földön.
- A hitetlenek az ezeréves uralom után feltámadnak, majd következnek számukra az ítélet.
- Minden hívő elragadtatik a mennybe, mielőtt a nagy nyomorúság elkezdődik, és ott marad az ezeréves időszak végéig.
- Isten azért küldte el Jézust, hogy Izrael népe számára a Messiás legyen, hogy beteljesítse az Ószövetségben Izraelnek tett ígéreteit.
- **Amikor Izrael elutasította Jézust mint Messiást, Isten felfüggesztette a velük kapcsolatos terveit, és felemelte a pogányokat az egyházban.**
- **Isten még mindig be akarja teljesíteni a *nemzeti* Izraelnek tett ígéreteit.**
- Isten a nyomorúság előtt elragadja az egyházat, és az ezeréves uralom alatt foglalkozik Izraellel.
- Azok, akik az elragadtatás után a földön maradnak, **nagy nyomorúságon** mennek keresztül, amely **hét évig** fog tartani.
- **A nyomorúság végén Jézus visszatér, és kezdetét veszi az az ezeréves uralom.**
- Jézus helyreállítja Izrael nemzetét, és a jeruzsálemi trónjáról láthatóan uralkodik majd minden nemzet felett.
- Isten beteljesíti majd az Izrael nemzetének tett ószövetségi ígéreteit (Ámós 9:11-15).
- A millennium végén Sátán lázadást szít, de Isten végleg megsemmisíti a Sátánt és seregeit.
- Isten feltámasztja a hitetleneket, és minden olyan hívőt, aki hitre jutott és az elragadtatás után halt meg.
- Megtörténik az utolsó ítélet, és megkezdődik a végső idő: új ég és az új föld.

C. Posztmillennializmus

Posztmillennializmus - az a hit, hogy Jézus az ezeréves uralom után tér vissza.

Alapvető nézetek (*variánsok):

*Egyes posztmillennialisták szerint az ezeréves uralom Jézus mennybemenetelétől a visszatéréséig tart; mások szerint ez az utolsó ezer év, mielőtt visszatérne.

- A millennium alatt Jézus fizikailag a mennyben van, míg szellemileg a földön uralkodik.
- Az ezeréves időszak az evangélium sikerének korszaka, amely előkészíti a földet Krisztus visszatérésére.
- Az ezeréves időszak egyre nagyobb és nagyobb sikereket fog hozni az evangélium és az egyház számára az egész világon. A millennium az Isten országának növekvő győzelmének időszaka lesz.
- Krisztus sikeresen legyőzi majd ellenségeit, mielőtt visszatér (1Kor 15:25).
- A Sátán lázadása az ezeréves uralom végén fog bekövetkezni, és Krisztus visszatérésekor lesz legyőzve.
- Az elragadtatás a feltámadt és a még élő hívőkre is kiterjed.
- A hívők a levegőben találkoznak majd az Úrral, és azonnal visszatérnek vele együtt, a győztes katonai sereg részeként.
- A hitetlenek is feltámadnak, amikor Krisztus visszatér.
- Jézus meghozza majd végső ítéletét mind a hívők, mind a hitetlenek felett.
- Jézus be fogja vezetni az új eget és az új földet, és megkezdődik a végső idő.

D. Amillennializmus

Amillennializmus - "nincs millennium"; az a meggyőződés, hogy az ereéves uralom csak átvitt értelemben van, és nem lesz szó szerint ezeréves.

Alapvető nézetek (*változatok):

*Néhány amillennialista úgy véli, hogy a nagy nyomorúság az egyháztörténelem elején következett be; mások a Sátán lázadásához kötik az ezeréves időszak végét.

- A millennium a Krisztus mennybemenetele és visszatérése közötti teljes időszak.

- Az ezeréves időszak alatt Jézus a mennyei trónjáról uralkodik a földön.

- Jézus a z ezeréves időszak után tér vissza.

- Az egyház tapasztalatait, sikerét és növekedését az egyház saját cselekedetei és Isten szabad gondviselése határozza meg.

- Jézus el fogja törölni a Sátán lázadását, amikor visszatér.

- Jézus elragadja a feltámadt és még élő hívőket, és azonnal visszatér velük a földre.

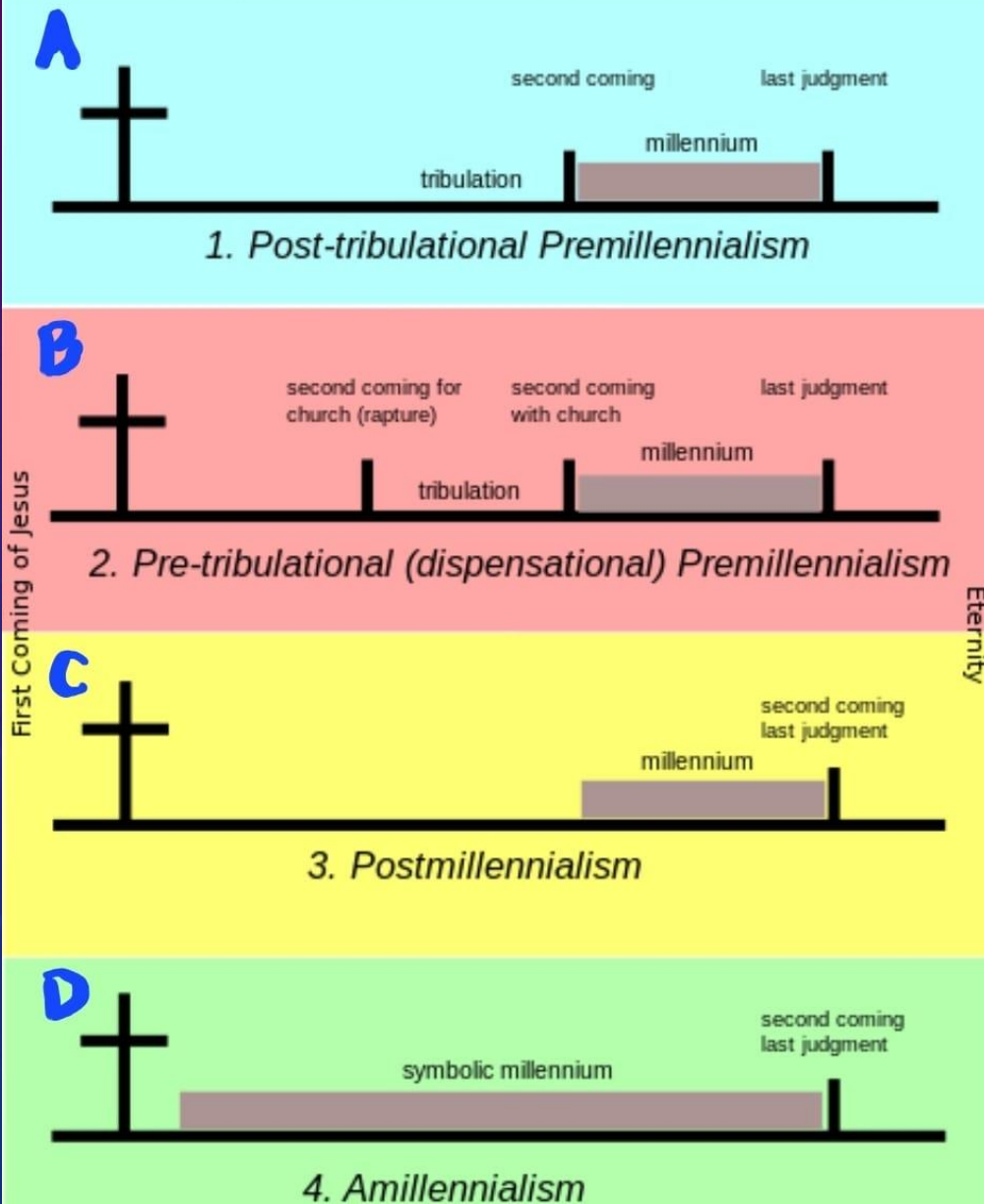
- A hitetlenek is feltámadnak, és Jézus mindenkivel szemben meghozza végső ítéletét.

- Jézus be fogja vezetni az új eget és az új földet, és megkezdődik a végső idő.

SZAVAZZUNK:

Comparison of Christian millennial teachings

VISSZA A SAROKKŐHÖZ - JÉZUSHOZ

Zsid 13,8

Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

MIT MOND JÉZUS AZ IDŐK BETELJESEDÉSÉRŐ?

- Evangéliumok
- beteljesedési igék
- Isten királysága ~ mennyek országa
- ,már' és ,még nem' feszültsége
- etikai útmutatás

1. 1. Az idők beteljesedése

(Mt 3,1-12; Lk 3,1-9.15-18; Jn 1,6-28)

- **Mk 1,1-15** „1 Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete. 2 Amint meg van írva Ézsaiás próféta könyvében: „Íme, elküldöm előtted **követemet**, aki elkészíti utadat; Mal 3,1 3 kiáltó szava hangzik a pusztában: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!”, Ézs 40,3 4 megjelent Keresztelő János a pusztában, és hirdette **a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára**. 5 Akkor kiment hozzá Júdea egész vidéke és a jeruzsálemiek is mind, és amikor megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban.”
- **Mt 3,10-12**: „10 A fejsze már a fák gyökerén van: ezért minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágatik, és tűzre vettetik. Mt 7,19; Lk 13,7 11 Én vízzel keresztellek titeket, hogy megtérjete, de aki utánam jön, erősebb nálam, arra sem vagyok méltó, hogy a saruját vigyem. Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel titeket. ApCsel 1,5 12 Kezében szórólapát lesz, és megtisztítja szérűjét: csűrbe hordja gabonáját, a pelyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.”

- „[...] 9 Történt pedig azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban. 10 És amikor jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a **Lélek**, mint egy galamb; 11 a mennyből pedig hang hallatszott: Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.” Zsolt 2,7; Ézs 42,1; Mt 12,18
- „[...] 14 Miután Jánost fogságba vetették, elment Jézus Galileába, és így hirdette az Isten evangéliumát: 15 **Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjetekek meg, és higgyetek az evangéliumban!**” Dán 7,22
- καὶ λέγων ὅτι **πεπλήρωται ὁ καιρὸς** καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

I.2. Jézus bejelenti: beteljesedett – elérkezett az idő - καιρός

Lk 4, 16-22 16 Amikor Názáretbe ment, ahol felnevelkedett, szokása szerint bement szombaton a zsinagógába, és felállt, hogy felolvasson. 17 Odanyújtották neki Ézsaiás próféta könyvét, ő pedig kinyitotta a könyvtekercset, és megkereste **azt a helyet, ahol ez van** megírva: Ézs 61,1-2 18 „Az Úrnak Lelke van énrajtam, mert felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadulást hirdesse a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat, 19 és hirdesse az Úr kedves esztendejét.” 3Móz 25,10 (sabbatév) 20 **Ekkor összegöngyölítve** a könyvtekercset, átadta a szolgának, és **leült**. A zsinagógában mindenkinek a tekintete rajta függött; 21 ő pedig így kezdett beszélni hozzájuk: **Ma teljesedett be ez az írás a fületek hallatára.**

22 **Mindnyájan egyetértettek** vele, majd elcsodálkoztak azon, hogy a **kegyelem ígét hirdeti**,

I.3. Keresztelő János kételkedése → az idők jeleit fel kell ismerni!

MT 11,2-6 „2 János pedig, amikor hallott a börtönben Krisztus cselekedeteiről, elküldte tanítványait, 3 és megkérdezte tőle: **Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?** Mal 3,1 4 Jézus így válaszolt nekik: Menjetek, és mondjátok el Jánosnak, amiket hallotok és láttok: 5 **vakok látnak, és bénák járnak, leprások tisztulnak meg, és süketek hallanak, halottak támadnak fel, és szegényeknek hirdettetik az evangélium,** Ézs 35,5-6; 61,1 6 és boldog, aki nem botránkozik meg énbennem.”

I.4. Jézus elküldi tanítványait → a Lélek kiáradása!!!!

Mt 10, 5-10: „Ezt a tizenkettőt küldte ki Jézus, megparancsolva nekik: [...] menjetek Izráel házána**k** elveszett juhaihoz! ⁷**Menjetek el, és hirdessétek: elközelített a mennyek országa!** ⁸Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket! Ingyen kaptátok, ingyen adjátok! [...]”

II.1. Az idő és a királyságmondások -

Az Isten országa/mennyek országa a boldogmondásokban – eszkhatologikus fordulat – a proleptikus jelen

Jézus a tanítványaihoz szól: *Boldogok a szegények – Máténál: a lélekben szegények/lelki szegények – mert övék a mennyek országa Mt 5,3-12 / Lk 6,20-23 Boldogok vagytok, ti szegények, mert tiétek az Isten országa.*

Mt 5,3-12: 3 Boldogok a **lelki szegények**, mert övék a mennyek országa. 4 Boldogok, akik **sírnak**, mert ők megvigasztaltatnak. Ézs 61,2-3 5 Boldogok a **szelídek**, mert ők öröklék a földet. Zsolt 37,11 6 Boldogok, akik éheznek és **szomjaznak az igazságra**, mert ők megelégtetnek. Zsolt 42,2-3; Ézs 55,1-2; Jn 6,35 7 Boldogok az **irgalmasok**, mert ők irgalmasságot nyernek. Mt 25,35-46; Jak 2,13 8 Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent. Zsolt 24,3-4; 51,12 9 Boldogok, akik **békét teremtenek**, mert ők Isten fiainak neveztetnek. Zsid 12,14 10 Boldogok, akiket **az igazságért üldöznek**, mert övék a mennyek országa. 1Pt 3,14 11 Boldogok vagytok, ha **énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket**, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. 1Pt 4,14 12 Örüljete és ujjongjatek, mert jutalmatok bőséges a mennyekben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttetek éltek. ApCsel 7,52; Jak 5,10

II.2. Az idő és a krízis-parabolák

- A virrasztó szolgák Mk 13,34-36 / Lk 12,35-38
- az éjszakai tolvaj Mt 24,43-44 / Lk 12,39-40
- az okos és a gonosz szolga Mt 24,45-51 / Lk 12, 42-46
- a tíz szűz Mt 25,1-13

1. Márk 13,21-37: „21 Ha valaki akkor ezt mondja nektek: Íme, itt a Krisztus! – vagy: Íme, ott van – ne higgyétek! 22 Mert hamis krisztusok és hamis próféták támadnak majd, jeleket és csodákat tesznek, hogy így megtévesszék, ha lehet, a választottakat. 5Móz 13,2-6 23 Ti azonban vigyázzatok: előre megmondtam nektek mindent! 24 Azokban a napokban pedig, ama nyomorúság után, a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik, Ézs 13,10; Ez 32,7; Jóel 2,10; Jel 6,12 25 és a csillagok lehullanak az égről, és az egek tartóoszlopai megrendülnek. Ézs 34,4-5 26 És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőkön, nagy hatalommal és dicsőséggel. Dán 7,13; 1Thessz 4,15-16; Jel 1,7 27 És akkor elküldi az angyalokat, és összegyűjti választottait a négy égtáj felől, a föld szélétől az ég határáig. Zak 2,10 28 Tanuljatok a fügefafa példájából: amikor már zsendül az ága, és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár. 29 Így ti is, amikor meglátjátok, hogy ezek történnek, tudjátok meg, hogy közel van ő, az ajtó előtt. 30 Bizony mondom nektek, hogy nem múlik el ez a nemzedék (a nemzedék még tart), amíg mindez meg nem történik. 31 Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el. Ézs 51,6 (valóban, még hirdettetik az evangélium) 32 Azt a napot viszont vagy azt az órát senki nem tudja, sem az angyalok az égben, sem a Fiú, hanem csak az Atya. 33 Vigyázzatok, virrasszatok! Mert nem tudjátok, mikor jön el az az idő. 34 Amint az útra kelő ember is, amikor elhagyja házát, megbízza szolgáit, mindegyiket a maga feladatával, az ajtóőrnek is megparancsolja, hogy vigyázzon. 35 Vigyázzatok tehát, mert nem tudjátok, mikor tér vissza a ház ura; este vagy éjfélkor, kakasszóra vagy reggel; 36 ha váratlanul megérkezik, nehogy alva találjon titeket! 37 Amit pedig nektek mondok, azt mindenkinek mondom: Vigyázzatok!”

az éjszakai tolvaj Mt 24,43-44 / Lk 12,39-40

2. Lk 12,39-40: „35 Legyen derekatok felövezve, és lámpásotok meggyújtva. 1Pt 1,13 36 Ti pedig legyetek hasonlók az olyan emberekhez, akik várják, mikor tér vissza uruk a menyegzőről, hogy amikor megérkezik és zörget, azonnal ajtót nyithassanak neki. Mt 25,1-13 37 Boldogok azok a szolgák, akiket ébren talál az uruk, amikor megérkezik. Bizony mondom nektek, hogy felövezi magát, asztalhoz ülteti őket, odamegy, és felszolgál nekik. Jn 13,4 38 És ha éjfélkor vagy ha éjfél után érkezik is meg, és virrasztva találja őket: boldogok azok a szolgák! 39 Gondoljatok arra, ha tudná a ház ura, hogy melyik órában jön a tolvaj, nem hagyná, hogy betörjön a házába. 40 Ti is legyetek készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok! ”Lk 21,34-36

- az okos és a gonosz szolga Mt 24,45-51 / Lk 12, 42-46

3. Mt 24,45-51: „45 Ki tehát a hű és okos szolga, akit azért rendelt szolgálói fölé az úr, hogy a maga idejében eledelt adjon nekik? 46 Boldog az a szolga, akit ilyen munkában talál ura, amikor megjön! 47 Bizony mondom nektek, hogy egész vagyona fölé rendeli őt. 48 Ha pedig az a gonosz szolga így szólna szívében: Késik az én uram – 49 és verni kezdené szolgatársait, és együtt enne és inna a részegesekkel; 50 megjön annak a szolgának az ura azon a napon, amelyen nem várja, és abban az órában, amelyben nem is gondolja; 51 akkor kettévágatja, és a képmutatók sorsára juttatja: ott lesz majd sírás és fogcsikorgatás.”

- a tíz szűz Mt 25,1-13

4. Mt 25,1.13: „1 Akkor hasonló lesz a mennyek országa ahhoz a tíz szűzhez, akik vették a lámpásukat, és kimentek a vőlegény fogadására. Jel 19,7 2 Öt közülük balga volt, öt pedig okos. 3 A balgák ugyanis amikor magukhoz vették lámpásukat, nem vittek magukkal olajat, 4 az okosak viszont a lámpásukkal együtt olajat is vittek korsókban. 5 Mivel pedig a vőlegény késett, mindnyájan elálmosodtak, és elaludtak. 6 Éjfélkor azután kiáltás hangzott: Íme, a vőlegény! Jöjjetek a fogadására! 7 Ekkor ezek a szüzek mind felébredtek, és rendbe hozták a lámpásukat. 8 A balgák így szóltak az okosakhoz: Adjatok nekünk az olajotokból, mert a lámpásunk kialszik. 9 Az okosak így válaszoltak: Hátha nem lesz elég nekünk is meg nektek is, menjetek inkább a kereskedőkhöz, és vegyetek magatoknak! 10 Amíg azok vásárolni voltak, megjött a vőlegény, és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Azután bezárták az ajtót. 11 Később megérkezett a többi szűz is, és így szóltak: Uram, uram, nyiss ajtót nekünk! 12 Ő azonban így válaszolt: Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket. 13 **Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!**”

II.3. Királyság-példázatok a növekedésről (Mt 13 / Mk 4 / Lk 8 és 13) és az idő kapcsolatáról

- magvető
- mag
- konkoly
- mustármag
- kovász
- kincs
- igazgyöngy
- halfogó háló

Mt 13,34-35: „34 Mindezt példázatokban mondta el Jézus a sokaságnak, és példázat nélkül semmit nem mondott nekik, 35 hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: „Példázatokra nyitom meg számat, a világ kezdete óta rejtett dolgokat jelentek ki.” Zsolt 78,2

- Közös mondanivaló: Mihez hasonlít a mennyek országa?

- → a növekedés nem látható módon – titkosan megy végbe – Az ember ezekben a folyamatokban nem cselekvő ágens, hanem csak a folyamat beteljesülését látja: a kikelt magok, tehát a termés, a terebélyes mustárfa, a megkelt cipó, a meggazdagodott szántóvető és kereskedő, a betakarított búza, és a kiválogatott halak.
- A tanítványok nem értik a példázatokat. Nem érthetik, de megtapasztalhatják: a mennyek országának megtapasztalása az, amikor Isten lehajol az emberhez, és az ember megtapasztal valami olyat, ami *a világ kezdete óta rejtve volt*, emberi szóval kifejezhetetlen. Ez a tapasztalás Jézus Krisztus személyében válik megragadhatóvá. A mennyek országának milyenségéről beszélve Jézus önmagáról beszél: ő a magvető, ő a növekedés, ő a termés, a fa, a kincs, az ítélőbíró, aki szétválasztja, amit szét kell konkolyt, búzát, halakat. Az isteni önkinyilatkoztatás egyben feltárulkozás, **apokalipszis: a mennyei dolgokba való bepillantás.**
- A mennyek országa elközelített, az idő beteljesedett, felismerhetők a jelekről.
- Az eredmény, a gyümölcs felől megragadható az isteni ígéret beteljesedése, az új korszak beköszönte.

VISSZA A SAROKKŐHÖZ - JÉZUSHOZ

Zsid 13,8

Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

THANK YOU!